

A magyar könyvtárosság etikai kódexe

Minden vitának vannak viszonylagos nyugvópontjai: Az alábbiakban közölt szöveg részint igyekszik összefoglalni a témával kapcsolatban ez ideig felmerült legfontosabb szempontokat, részint újabb megfontolásokat szeretne generálni. Az etikai kódexszel kapcsolatos kérdések pertraktálását természetesen további számainkban is közöljük. (VK)

Az etikai kódexet előkészítő bizottság által elfogadott tervezet*

I. KÖNYVTÁROSI ETIKA

A könyvtárosi tevékenységet a szakmai ismeretek, eljárások és szokások, valamint jogszabályok és szabályzatok mellett etikai normák is vezérlik.

A magyar társadalom közvéleménye, gyakorlata és törvényei kinyilvánították, hogy a demokratikus jogállam és az információs társadalom információs és kulturális igényei kielégítésének alapfeltétele a könyvtári rendszer, működtetése a társadalmi munkamegosztás keretében a könyvtárosokra hárul, akik a rájuk bízott szellemi vagyont a jelen és a jövő javára kezelik. A könyvtáros szakma felsőfokú szakképesítéshez kötött hivatás. Gyakorlása során azonos súllyal esik latba a szakmai felkészültség és az etikus magatartás. Minthogy az általános morális követelményeken túl a könyvtárosságnak sajátos etikai értékei is vannak, ezeket a Magyar Könyvtárosok Egyesülete és a kódex társkibocsátói ebben az etikai kódexben foglalják össze részben a könyvtárosok már munkában álló és felkészülő nemzedékei és az őket foglalkoztató könyvtárak, részben pedig a nagyközönség és a könyvtárak fenntartói számára. Az előbbieknél iránytűként az etikus viselkedésre, az utóbbiaknak jogos elvárásai megalapozására és a könyvtárosokba vetett bizalmuk megerősítésére.

A könyvtárosi etikai kódex a jogszabályok és könyvtári szabályzatok által kevésbé visszatükrözhető, a szakmai alapértékek által meghatározott etikai irány-

* A tervezetet – a lehető legszélesebb szakmai nyilvánosság elérése céljából – valamennyi könyvtári lap közreadja.

elveket tartalmazza, amelyek mellett a magyar könyvtárosok elkötelezi magát. Ezen irányelvek között fontossági sorrend nem állítható fel.

II. ALAPÉRTÉKEK

A könyvtáros elkötelezett az emberi jogok, a demokrácia, a jogállamiság, az esélyegyenlőség és az információ szabadsága mellett.

A magyar könyvtárosok az informált polgárságra, a társadalmi sokszínűségre alapozott társadalmi rendszer, a demokratikus berendezkedés hívei, minthogy a könyvtár lényegénél fogva az emberi jogok kiteljesedését szolgálja, noha történelmi példák szerint az ellenkezőjére is felhasználható. A könyvtáros a maga eszközeivel járul hozzá az emberi jogok érvényesüléséhez, különös tekintettel az információhoz és a művelődéshez való jognak az emberi méltóság tiszteletben tartásával való gyakorlásához, a társadalmi harmóniához. Vezérlő értékének a szellemi szabadságot tekintü. A könyvtárhasználó állampolgároknak minden lehető segítséget megad ahhoz, hogy élvezhessék az e szabadságból fakadó előnyöket.

A könyvtáros felelősséget érez a jelen és jövő nemzedékek érdekében azért, hogy a gondolat-, vélemény- és szólásszabadságot, a tanítás és tanulás szabadságát az információk és gondolatok szabad áramlásával és hozzáférhetőségével segítse. Ennek érdekében a maga részéről mindent megtesz az információellátás folyamatának nyitottságáért és átláthatóságáért, feltételeinek megteremtéséért.

A könyvtáros a társadalom számára szükséges és hasznos feladatot lát el; általában a társadalom egésze vagy csoportjai által közvetlenül vagy közvetve fenntartott intézményben, a könyvtárban fejti ki tevékenységét. Ennek során jogkövető magatartást tanúsít, és másoktól is ugyanezt várja el. Nyitott a társadalom kérdéseire és igényeire anélkül, hogy kedvezés vagy ellenszenv vezetné világnézeti és politikai, tudományos és művészeti ügyekben. Azon van, hogy a könyvtár teljesítse társadalmi küldetését, s legyen az élethosszig tartó tanulás, az információcseré és a kulturális rekreáció színtere.

III. KÖNYVTÁROSI HIVATÁS

A könyvtárosi hivatás a könyvtárostól a használók iránt tiszteletet és odaadást, valamint állandóan fejlődő szakismereteket kíván meg. A könyvtáros szakmai döntéseit autonóm módon, személyében feddhetetlenül, személyes anyagi vagy egyéb jogosulatlan előnyét vagy hasznát kizárva hozza meg.

A könyvtáros a társadalom számára szükséges és hasznos feladatot lát el. Ennek során betartja a törvényességet és jogkövető magatartást tanúsít, és másoktól is

ugyanezt várja el. Saját világnézete, tudományos vagy politikai álláspontja, nézetei nem befolyásolhatják szakmai munkáját.

A könyvtáros elhivatottan, az emberiség szellemi teljesítményei iránti tisztelettel vezérelve, személyes felelősségének vállalásával folytatja szakmai tevékenységét. Tevékenysége során követi az itt lefektetett etikai elveket, s ha ezért sérelem éri, joggal számít az őt megillető védelemre. Munkája társadalmi hasznával arányos erkölcsi és anyagi elismerés illeti meg. Viselkedése és külső megjelenése álljon összhangban a szakmájával szemben támasztott társadalmi elvárással.

A könyvtáros hozzáértéssel, szakmai felkészültséggel és alkalmassággal, méltósággal és kompetenciával, legjobb tudása szerint végzi munkáját. Ismereteit folyamatos önképzéssel bővíti és a kor színvonalán tartja. Tehetsége szerint maga is hozzájárul a könyvtáros szakma gyakorlatának és elméletének fejlődéséhez.

A könyvtárosnak erkölcsi integritása nyújt biztos alapot szakmai döntéseinek meghozatalához, szakmai ügyekben való autonóm eljárásához, a gyűjteményi és szolgáltatási kérdésekben jelentkező külső nyomásgyakorlás elhárításához. A könyvtáros nem húzhat személyes előnyt vagy anyagi hasznot helyzetéből.

A könyvtárost tevékenységében a könyvtárhasználók iránt tanúsított tisztelet és jóindulat vezérli. Véleményüket tiszteletben tartja és kiszolgálásukat a maga érdekei elé helyezi. Viselkedését velük szemben udvariasság, mások elfogadása (empátia), szolgálatkészség, fegyelmezetttség jellemzi.

IV. A GYŰJTEMÉNY GONDOZÁSA

A könyvtáros felelősséggel tartozik az emberiség, a nemzet, valamint a nemzeti és etnikai kisebbségek, helyi közösségek kulturális örökségének megőrzéséért. Gyűjteményépítő munkáját a használók igényeire és az emberiség értékeire alapozza, de a közvélekedéssel és saját nézeteivel ellentétes műveket is beszerez. Elítéli a cenzúrát, maga sem cenzúráz. Feltáró munkájával a könyvtár teljes gyűjteményét hozzáférhetővé teszi.

A könyvtáros a maga munkakörében szakmai felelősséget érez az emberiség, a magyarság és a magyarsággal együtt élő nemzeti és etnikai kisebbségek, valamint a kisebb-nagyobb helyi közösségek kulturális örökségének gondozásáért és fejlesztéséért.

A rábízott könyvtári gyűjteményt a gyűjtőkori szabályzatnak megfelelően, az emberi értékekre alapozva, az egyéni és csoportos igényekre tekintettel gyarapítja és apasztja. A beszerzésben és kiiktatásban visszautasítja a könyvtáron kívüli és belüli önkényes cenzúrát, fellép a könyvüldözés ellen. Egyoldalúság és értéktelenség érvényesítésére nélkül kezel és szolgáltatja a közvélekedéssel, a közízléssel vagy a saját véleményével szemben álló nézeteket tartalmazó műveket, s olyanokat sem zár ki a szabályzat szabta kereteken belül, amelyek egyes alapértékeket támadnak. A művészileg silány vagy áltudományos munkáknak a szabályzat előírá-

sainak megfelelő mértékben ad helyet. A gyűjteményépítésben nem befolyásolhatják saját nézetei, és nem érvényesítheti személyes ízlését és érdeklődését.

A könyvtáros törekszik arra, hogy megismerkedjék a gondjaira bízott gyűjteménnyel, és – a gyűjtemény méretétől függően – legalább nagy vonalakban tisztában legyen tartalmával. Feltárja a könyvtár teljes állományát, és eredetiben vagy másolatban a használók (beleértve más könyvtárak használóit is) rendelkezésére bocsátja. Az igényekkel és a lehetőségekkel összhangban a dokumentumállomány minél nagyobb részét szabadon hozzáférhető módon helyezi el, és gondoskodik a gyűjteményhez való helybeli és távoli hozzáférést biztosító és megkönnyítő eszközökről. A könyvtár saját gyűjteményéből hiányzó művekről való tájékozódást lehetővé teszi a használók számára, és a használati szabályzat rendelkezéseinek megfelelően a könyvtárközi együttműködés keretén belül igyekszik hozzáférhetővé tenni őket.

A könyvtáros az anyagi lehetőségekhez, adottságokhoz és a dokumentumok értékéhez képest mindent megtesz a gyűjteménybe tartozó dokumentumok tartalmának és fizikai állapotának megőrzéséért és megvédéséért. Ha elloptott vagy más könyvtárak állományából eltulajdonított könyvekről és más dokumentumokról tudomást szerez, ezt haladéktalanul a tulajdonos tudomására hozza.

V. A KÖNYVTÁRHASZNÁLÓK SZOLGÁLATA

A könyvtáros megkülönböztetés nélkül nyújt segítséget a könyvtár szolgáltatásainak igénybevételéhez. A használók személyes adatait bizalmasan kezeli. A használóknak joguk van az adott feltételek között a lehető legjobb könyvtári ellátáshoz és az egyenlő elbánáshoz; a könyvtáros ezzel összhangban törekszik az esélyek kiegyenlítésére.

A könyvtáros szigorúan kerülve minden hátrányos megkülönböztetést. egyenlő elbánásban, tisztességes eljárásban és kiszolgálásban részesít minden, a könyvtárhoz forduló személyt bármilyen szempontra (nem, nemi irányultság, életkor, származás, etnikai, nemzeti és állampolgári hovatartozás, világnézet, műveltségi színvonal, fizikai vagy mentális állapot, értelmi képesség, anyagi helyzet, politikai állásfoglalás stb.) való tekintet nélkül. Az esélykiegyenlítés érdekében azonban pozitív megkülönböztetésben részesít a könyvtárhasználók körében bizonyos csoportokat (pl. gyerekek, nemzeti és etnikai kisebbségek, szellemi, fizikai vagy szociális hátrányokkal küzdő személyek).

A könyvtáros védi a könyvtárhasználathoz való jogot, tiszteli és kiszolgálja a könyvtárhasználók igényeit. Az egyéni használók ellátása a közjót is szolgálja, ezért az egyedi, konkrét igények elsőbbségének elismerése az egész társadalom érdeke.

A könyvtáros nem tekinti magát a könyvtárhasználók nevelőjének és irányítójának, de kötelességének tartja, hogy megtanítsa őket a könyvtár használatára, tudomásukra hozza a hazai és nemzetközi könyvtári rendszer kínálta lehetőségeket, felhívja figyelmüket az értékes, számukra érdeklődéssel bíró művekre. Segít eligazodni az

irodalom és az információk világában, támogatja a könyvtárhasználók minden rétegét az olvasás-írás, valamint az információszerzés és kommunikáció egyéb eszközeinek elsajátításában. A könyvtáros személyes ügyének tekinti, hogy a lehetséges használók minél nagyobb számban éljenek a könyvtár szolgáltatásaival.

A könyvtáros arra törekszik, hogy a könyvtár szolgáltatási kínálata legyen összhangban a társadalom elvárásaival és az adott használói kör igényeivel. A rendelkezésre álló eszközök és feltételek függvényében az elérhető legmagasabb színvonalú szolgáltatást nyújtja.

A könyvtáros védelmezi a könyvtárhasználó személyiségi jogait, tiszteletben tartja és óvja személyes szféráját. Bizalmasan, a titoktartás kötelezettségével kezeli a tudomására jutott személyi adatokat (beleértve a használt dokumentumok és információk azonosítására szolgáló adatokat is) és információkat, valamint a belőlük levonható következtetéseket, és csak a törvény rendelkezésére adja ki őket harmadik félnek.

A könyvtáros őrzi a könyvtár rendjét, kötelességének tekinti, hogy vonzó könyvtári környezetet teremtsen. A használókkal való kapcsolatát a kölcsönös bizalmon alapuló együttműködés jellemzi. Számít a használó jóakarátú közreműködésére; ennek hiányában a használói közösség védelmében fellép a könyvtár rendjét megbontó, a zavartalan használatot akadályozó személyek ellen. A használók egymással ütköző igényeit a szabályzatokban rögzített módon kezeli, döntéseiben megértés, kölcsönös érdekegyeztetés és jó szándék vezérli. Módot ad arra, hogy a használók aggodalom nélkül kifejtessék a könyvtári szolgáltatásokat érintő észrevételeiket és panaszukat, s mindent megtesz, ami erejétől telik ezek orvoslására. A könyvtáros tudomásul veszi, hogy egyes könyvtárak használati szabályzata bizonyos szolgáltatások nyújtását térítéshez köti, de fellép annak érdekében, hogy ez a körülmény ne akadályozzon meg senkit az információhoz és dokumentumokhoz való hozzáférésben.

VI. AZ INFORMÁCIÓ KÖZVETÍTÉSE

A könyvtáros tőle telhetően mindent megtesz azért, hogy a használó szabadon és korlátozás nélkül hozzáférhessen az információhoz. Segítségét nyújt az információs eszközök használatához. Legjobb tudása szerint hiteles, megbízható, teljes, megfelelő, személyhez szabott információt nyújt.

A könyvtáros a bármely nyilvános információhoz való szabad hozzáférést, a tájékozódást és a tájékoztatás szabadságát minden ember természetes jogának tekinti: a hozzáférést nem befolyásolhatja az információt kérő személye, a források jellege, nyelve vagy formája. A könyvtáros tiszteletben tartja az információt kérő személyiségét és információs igényeit, és azt, hogy az információnyújtást egyedül a törvény vagy a rendelkezésre álló eszközök és anyagiak korlátozhatják. A könyvtáros nem felelős azért, ha a használó a közreműködésével nyert információval visszaél, és a maga vagy a mások kárára, illetve bűncselekmény elkövetése során használja fel. Nem tagadhatja meg az ún. laikus személyektől sem

a szakmai információt, de kötelessége felhívni a figyelmüket a rosszul értelmezett és alkalmazott, esetleg elavult érvényű információból fakadó veszélyekre.

Az információt igénylők használók nem képeznek homogén csoportot. A könyvtáros segít abban, hogy mindenki – feszélyezettség nélkül – a maga igényeinek és felkészültségének megfelelő terjedelmű és szintű információhoz jusson, de nem helyezheti magát az információs folyamat irányítójának szerepébe, nem szabhatja meg, ki milyen információt vehet igénybe, nem teheti személyétől függővé az információhoz való hozzáférést. Az információban gazdagok és az információban szegények, az információ megszerzésében, kezelésében és felhasználásában jártasok és járatlanok ellátása egyaránt feladatát képezi, ennek végrehajtása során törekszik az esélyek kiegyenlítésére. A könyvtáros feladatának tekinti, hogy a használókat megismertesse az információkeresési és -szerzési eszközökkel és eljárásokkal, hogy kulcsot adjon kezükbe az önálló információszerzéshez.

A könyvtáros kötelessége, hogy legjobb tudása szerint törekedjék arra, hiteles, megbízható, pontos, teljes, megfelelő és személyre szabott információt adjon, ha szükséges, az adott vagy más könyvtárakban dolgozó kollégáinak bevonásával. A használóval világosan és egyértelműen kell közölnie az információszerzés kiterjedését és korlátait, beleértve személyes kompetenciája határait is. A használót előzetesen kell tájékoztatnia – ha van – az információszerzés áráról és az információ megszerzésének alternatív (gyorsabb, olcsóbb) lehetőségéről. Annak ellenére, hogy a könyvtáros nem vállalhat szavatosságot az információ vagy annak forrása hitelességéért, eligazítást adhat a használónak arról, milyen szempontok alapján értékelheti őket. Ezen túlmenően szakmai felelősség terheli azért, ha tudatosan téves információt ad, vagy visszatartja az információt, vagy nem fejezi ki kételyeit az adott információ vagy forrása hitelességét illetően.

A könyvtáros köteles az igényeknek leginkább megfelelő forrásokból, a leghatékonyabb eszközök – beleértve az internetet és az elektronikus forrásokat – és eljárások felhasználásával tájékoztatni a hozzá fordulót, és minden esetben egyértelműen azonosítani a forrást, amelyből az információt nyerte. Az eredeti mű (szöveg, zene, kép, adatsor hagyományos vagy elektronikus formában) egészét vagy részletét csak az idézés szabályainak és a szerzői jogi törvénynek megfelelően bocsáthatja rendelkezésre.

VII. KÖNYVTÁROSI SZAKMAI KÖZÖSSÉG

A könyvtáros őrzi és növeli a könyvtárosi szakma tekintélyét, részt vesz a szakmai közéletben és együttműködésben. Készségesen adja át tudását és tapasztalatait.

A könyvtáros személyében felelős a könyvtáros közösség és szakma társadalmi tekintélyének fenntartásáért és növeléséért. Elvárható tőle, hogy védje meg a szakma hírnevét a méltatlan támadásoktól, s tartózkodjék a társadalmi munkamegosztásban elfoglalt helyének és jelentőségének lebecsülésétől.

A könyvtáros tiszteli szakmája múltját, ápolja hagyományait. Szolidáris a szakmai közösséggel, tiszteletet tanúsít a könyvtáros kollégák és minden könyvtári dolgozó iránt, elismeri szakmai tudásukat, emberi kvalitásaikat. Részt vesz a szakmai közvélemény alakításában, előmozdítja a lényeges problémák megoldásához szükséges egyetértést. Szakmai közéleti tevékenységét igyekszik valamely könyvtárosi társadalmi szervezetben kifejteni.

A könyvtári szolgálatot lényegéből kifolyólag az jellemzi, hogy társadalmi küldetését a könyvtárak kooperációjával teljesíti. A könyvtáros ezért kész a szakmai együttműködésre más könyvtárakban működő kollégáival, nyitott közös vállalkozások indítására, szolgáltatások közös nyújtására. Erősíti a könyvtárak közötti kapcsolatokat, különös tekintettel a különféle típusú könyvtárakra. Az együttműködés nem áll meg az ország határainál; éppen a könyvtárhasználók minél teljesebb ellátása, valamint a magyar kulturális és tudományos teljesítmény megismertetése érdekében kiterjed az egész világra. Megkülönböztetett jelentősége van számára a határokon túli magyar könyvtárosokkal való együttműködésnek, a más országokban élő magyar lakosokat ellátó könyvtárak támogatásának.

A könyvtáros kötelességének érzi, hogy szakmai tudását, tapasztalatait megossza kollégáival, maga is tanuljon tőlük, hogy segítse a könyvtáros utánpótlás pályaválasztását, a fiatal kollégák fejlődését, a társadalmi munkás könyvtárosok tevékenységét.

VIII. A KÖNYVTÁR MINT MUNKAHELY

A könyvtáros elkötelezett könyvtára iránt és tiszteletben tartja munkáltatója céljait és érdekeit. Beosztottként és vezetőként egyaránt a munkahelyi közösség javán munkálkodik.

A könyvtáros tiszteli munkahelyét és kötődik könyvtárához; munkaviszonya során és szüntén nem illeti méltatlan kritikával. Megőrizve lelkiismereti szabadságát lojális munkaadójához és a könyvtár fenntartójához. Megismeri, megérti és támogatja legális céljait és törekvéseit. Nyilatkozataival nem ássa alá a könyvtár és fenntartója jó hírnevét, nem sérti érdekeit. Megőrzi a hivatali és üzleti titkokat. Ha etikai természetű aggályai merülnek fel, azokat haladéktalanul a vezetés tudomására hozza. Szakmai természetű nézeteltéréseket először házon belül igyekszik tisztázni, és illő formák között viszi őket a szélesebb nyilvánosság elé. Szakmai pályafutását, magánéleti boldogulását összhangba hozza a munkahelye iránti lojalitással. Tudomásul veszi a fenntartó anyagi kényszerből hozott intézkedéseit, ha ezek nem sértik a hatályos törvényeket, szabályzatokat és munkaszerződéseket; tiltakozását ezek ellen a fennálló jogi keretek között fejezi ki. A nyilvánosság előtt is fellép könyvtára és szakmája érdekében.

A könyvtáros azon van, hogy könyvtárában a szolgálat szempontjából optimális munkahelyi légkör alakuljon ki. Szívvelyes, a munkára orientált viszonyban áll könyvtárosi és nem könyvtárosi végzettségű munkatársaival; ez utóbbiakkal szemben nem él vissza helyzeti előnyével, és segíti őket abban, hogy sajátos szakismere-

teikkel és jártasságukkal eredményesen járuljanak hozzá a könyvtár céljai eléréséhez. A vezetői beosztást betöltő könyvtárost különös szakmai és emberi felelősség terheli: vezetői alkalmasságán, hozzáértésén túlmenően személyes példamutatásával kell a könyvtárosi etikus magatartás felé irányítania beosztottjait.

A könyvtár fenntartójának kötelessége, hogy rendelkezésre bocsássa a működéshez szükséges anyagi feltételeket, de a könyvtáron múlik ezek célszerű és hatékony felhasználása. A könyvtáros felelősséggel tartozik a könyvtárért, az általa használt munkaeszközökért, illetékességi körében a helyi környezetért, a szolgáltatási körülményekért. A könyvtár munkatervébe illesztett alkotó tevékenység révén létrejött művek (pl. tanulmány, kiállítási forgatókönyv, szöveggondozás) a szerző szellemi tulajdonát képezik. A hozzá kapcsolódó vagyoni jogosultságok gyakorlását a könyvtár szabályzata vagy külön megállapodás rendezi. A könyvtáros nem versenyezhet könyvtárával annak gyűjtőkörébe, különösen a nemzeti kulturális örökség körébe eső dokumentumok gyűjtésében; magánszemélyek, intézmények és vállalkozások felkérésére értékbecslést csak a könyvtár szabályzatában megszabott módon adhat.

A munkáltatótól, illetve a könyvtár fenntartójától viszont elvárható, hogy tartsa tiszteletben a könyvtárosság etikai kódexét. Vegye tudomásul, hogy ez vezérli a könyvtáros emberi és szakmai magatartását, és ne szorítsa a kódexben foglaltakkal ütköző állásfoglalásokra, viselkedésre és cselekedetekre.

IX. TÁRSADALMI KAPCSOLATOK

A könyvtáros elfogultságtól és előítéletektől mentes kapcsolatban áll a társadalom tagjaival, csoportjaival, szervezeteivel. Tisztelettel és kooperációs készséggel fordul más szakmák és tagjaik felé. Védelmet nyújt a szellemi tulajdonhoz való jogot és a szellemi alkotásokhoz való hozzáférés jogát.

A könyvtáros együttműködik a társadalommal, egyes tagjaival és csoportjaival, szervezeteivel, részt vesz a közösség kulturális, tudományos, gazdasági környezetének fejlesztésében. Személyes világnézeti és politikai elkötelezettsége nem befolyásolhatja könyvtári tevékenységét; a könyvtár nevében kifejtett közszereplése legyen elfogulatlan és pártoktól független. A könyvtár eszközürendszerét azonos feltételek mellett, a használati szabályzat előírásai szerint köteles a társadalmi szerveződések rendelkezésére bocsátani.

A könyvtáros felelős magatartást és tiszteletet tanúsít az információ előállításában, feldolgozásában, tárolásában, terjesztésében érdekelt más szakmák és szervezetek iránt, kész együttműködni velük. Ugyanilyen tisztelettel és kooperációs készséggel fordul minden más szakma felé.

A könyvtáros nagyra értékeli és támogatja az alkotó tevékenységet, amely a szellemi tulajdon forrása. Elismeri és védi a szerzői jogot és a hozzá kapcsolódó vagyoni jogosultságokat. Ugyanakkor a felhasználók és a széles közösség érdekeinek, az oktatás, a művelődés, a tudományos kutatás szempontjainak megfele-

lően védelmezi a szellemi alkotásokhoz és az információhoz való szabad hozzáférés jogát is a szabad felhasználás keretei között.

X. AZ ETIKAI KÓDEX ÉRVÉNYESÜLÉSE

Az etikai kódexben foglalt követelmények a könyvtárosok tevékeny közreműködésével valósulnak meg. Ezt a folyamatot a kódex kibocsátói egy etikai bizottság felállításával segítik elő.

Az aláíró egyesületek és szervezetek a saját tagságukra vonatkozó érvénnyel bocsátják ki ezt az etikai kódexet, de számítanak arra, hogy a magyar könyvtárosság egésze és minden könyvtárosi szervezet a magáénak vallja a benne lefektetett alapelveket. Bár a könyvtárosi etika követelményeinek teljesítését csak a nyilvános vagy nem nyilvános könyvtárban, közintézményben vagy gazdasági vállalkozásnál, illetve szellemi szabadfoglalkozásuként működő, felsőfokú szakképzettségű könyvtárosoktól lehet elvárni, az ő példamutatásuk nyomán remélhető, hogy a könyvtári alkalmazottak teljes köre tartani fogja magát a kódex szelleméhez.

A kibocsátók kívánatosnak tartják, hogy ezt az etikai kódexet – alapelveivel összhangban – szükség és igény szerint további olyan etikai szabályzatok egészítsék ki, amelyek a könyvtárfajta, munkakör, könyvtárosi szakterület sajátosságainak megfelelő magatartási és viselkedési normákat tartalmaznak. Indokolt lehet etikai szabályzatot alkotni az egyes könyvtárak vagy könyvtári rendszerek munkatársi közösségei számára is.

A kibocsátók előtt nyilvánvaló, hogy az etikai kódexben kifejtett iránymutatás csak a könyvtárosok személyes erőfeszítésével, a szakmai ethosz iránt elkötelezett viselkedésével válhat a könyvtárosi és könyvtári gyakorlatot meghatározó erővé. Ezért számítanak valamennyiük, különösen a szakma véleményformáló, tekintélyes képviselőinek és a könyvtárak vezetőinek közreműködésére. A kódex megsértőivel szemben nem kívánnak szankciókkal fellépni, hanem a benne foglaltak érvényesülését a követendő példák felmutatásával igyekeznek elősegíteni, az elveket sértő gyakorlattól pedig elhatárolják magukat. Az ezzel kapcsolatos teendőket az e célra létrehozott etikai bizottságra bízzák.

(2005. április 5.)